

В помощ на студентите

ЕВРОПА 2020. СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН, УСТОЙЧИВ И ПРИОБЩАВАЩ РАСТЕЖ

Стратегия “Европа 2020” е идея на Европейската комисия. Официално тя е приета на 13 юли 2010 г. и е наследник на Лисабонската стратегия от 2000 г., която скоро ще приключи своя 10-годишен неуспешен опит да превърне ЕС в най-конкурентоспособната икономика на знанието. Новата стратегия цели да определи план за действия на ЕС в предстоящите десет години, за да се осъществи стремежът Европа да стане най-привлекателната социална пазарна икономика в света през XXI век.. Стратегията дава също и насоки как ЕС да излезе от кризата и да се утвърди като общност, осигуряваща висока трудова заетост, продуктивност и социално сближаване. ЕС трябва да поеме отговорност за своето бъдеще, да обедини усилия за запазване на високия си стандарт на здравословен и социален живот, което включва интелигентен растеж, изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации. Комисията определя три приоритета, които трябва да бъдат в сърцето на “Европа 2020”:

– интелигентен растеж – изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации;

– устойчив растеж – насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите;

– приобщаващ растеж – насърчаване на икономика с високи нива на заетост, която да създава условия за социално и териториално сближаване.

Интелигентният растеж означава подобряване на знанията и иновациите като водещи фактори за бъдещ растеж. Съюзът трябва да осигури достатъчно ценни кадри, които да работят за доброто бъдеще на Европа, като иновативните идеи се превърнат в нови продукти и услуги, разкриващи качествени работни места.

Иновации: разходите за научноизследователска и развойна дейност (НРД) в Европа са под 2 % в сравнение с 2,6 % в САЩ и 3,4 % в Япония, главно в резултат на по-ниските равнища на частните инвестиции. Не трябва обаче да се вземат предвид само абсолютните стойности на разходите за НРД.

Европа трябва да се съсредоточи върху ефекта и структурата на разходите за научни изследвания и да подобри условията за НРД на частния сектор в ЕС. С по-ниския ни дял на предприятия в областта на

високите технологии може да бъде обяснена половината от разликата със САЩ.

Образование, обучение и образование през целия живот: една четвърт от всички ученици се затрудняват да четат, а един на всеки седем прекъсва образованието и обучението си преждевременно. Около 50 % достигат средни нива на образование, но обикновено това е недостатъчно да отговори на нуждите на трудовия пазар. По-малко от един на всеки трима души на възраст 25-34 години има висше образование в сравнение с 40 % в САЩ и над 50 % в Япония. Според шанхайския индекс само два европейски университета са сред най-добрите 20 в света.

Цифрово общество: световното търсене на информационни и комуникационни технологии има пазарна стойност от 2000 млрд. EUR, но едва една четвърт от тази стойност се дължи на европейски фирми. Европа изостава също и по отношение на високоскоростния интернет, което се отразява на нейните възможности за иновации, включително в селските райони, както и на разпространението на знания по интернет и онлайн търговията със стоки и услуги.

Действията в рамките на този приоритет ще активизират иновационния капацитет на Европа, като подобрят резултатите в образованието и качеството и резултатите на учебните заведения, като се възползват от икономическите и социалните ползи на цифровото общество. Тези политики трябва да бъдат осъществени на регионално, национално и европейско равнище.

Устойчив растеж означава създаване на устойчива и конкурентоспособна икономика, използваща ресурсите по ефективен начин, при която водещата позиция на Европа допринася към състезанието за развой на нови процеси и технологии, като включва екологични технологии и ускорява разгръщането на интелигентни мрежи, използващи информационни и комуникационни технологии (ИКТ), оползотворява мрежи от нивото на ЕС и укрепва конкурентните предимства на нашите стопански дейности, особено в производството и в рамките на нашите малки и средни предприятия (МСП), както и чрез подпомагане на потребителите да ценят ефективното използване на ресурсите. Такъв подход ще помогне на ЕС да просперира в свят с ниски въглеродни емисии и ограничени ресурси, като същевременно се предотвратява влошаването на околната среда, загубата на биологично разнообразие и неустойчивото използване на ресурсите. Той също ще насърчи икономическото, социалното и териториалното сближаване.

Конкурентоспособност: ЕС е постигнал просперитет чрез търговия, износ в целия свят и внос на суровини и готови стоки. Изправени пред силен натиск на износните пазари, ние трябва да подобрим конкурентоспособността си по отношение на нашите основни търговски

партньори чрез по-висока производителност. Ще трябва да обърнем внимание на относителната конкурентоспособност в еврозоната и в ЕС в по-широк план. ЕС беше пионер в екологичните решения, но неговото предимство беше оспорено от ключови конкуренти, по-специално Китай и Северна Америка. ЕС следва да запази водещата си позиция на пазара за екологични технологии като начин за осигуряване на ефективно използване на ресурсите в цялата икономика, като същевременно премахва критически точки в ключови мрежови инфраструктури, подпомагайки с това нашата промишлена конкурентоспособност.

Борба срещу изменението на климата: Постигането на нашите климатични цели означава по-бързо значително намаляване на емисиите през следващото десетилетие в сравнение с миналото и пълно оползотворяване на потенциала на новите технологии като възможностите за улавяне и отвеждане на въглерода. Подобряването на ефективното използване на ресурсите ще помогне значително за ограничаване на емисиите, спестяване на пари и засилване на икономическия растеж. Всички сектори на икономиката, не само тези с високи емисии, са засегнати. Трябва също да укрепим устойчивостта на нашите икономики срещу климатичните рискове и способността си за предотвратяване и отговор на катастрофи.

Чиста и ефективна енергия: Постигането на нашите енергийни цели би могло да доведе до 60 млрд. EUR по-малко внос на нефт и газ до 2020 г. Това представлява не само финансови икономии, а е съществено за нашата енергийна сигурност. По-нататъшен напредък в интеграцията на европейския енергиен пазар може да добави допълнителни 0,6 % до 0,8 % към БВП. Постигането на целта на ЕС от 20 % възобновяеми източници на енергия само по себе си има потенциал да създаде повече от 600 000 работни места в ЕС. Като се добави целта от 20 % за енергийна ефективност, става дума за доста над 1 млн. нови работни места.

Постигането на **приобщаващ растеж** означава хората да станат по-способни чрез високи нива на заетост, инвестиране в умения, борба с бедността и модернизирани пазарите на труда, на системите за обучение и за социална защита, така че да се помогне на хората да предвидят и управляват промените и да изградят сплотено общество. От съществено значение е ползите от икономическия растеж да се разпространят във всички части на Съюза, включително в най-далечните региони, като така засилят териториалното сближаване. Става дума за осигуряване на достъп и

възможности за всички през жизнения цикъл. Европа трябва изцяло да използва трудовия си потенциал, за да се изправи пред предизвикателствата на застаряващото население и засилващата се глобална конкуренция. Ще са необходими политики за насърчаване на

равенството между половете, за да се увеличи участието на трудовата сила, като така се засилят растежът и социалното сближаване.

Заетост: Поради демографските промени нашата работна сила ще намалее. Само две трети от населението в работоспособна възраст понастоящем е заето в сравнение с над 70 % в САЩ и в Япония. Нивото на заетост на жени и по-възрастни работници е изключително ниско. Младите хора бяха тежко засегнати от кризата, като нивото на безработица сред тях е над 21 %. Съществува висок риск хората, които са далеч или недостатъчно свързани с работната среда, да изгубят напълно връзката си с пазара на труда.

Умения: Около 80 млн. души имат ниски или основни умения, но образованието през целия живот е в полза най-вече на по-образованите. До 2020 г. 16 млн. работни места повече ще изискват висока квалификация, а търсенето на ниски умения ще спадне с 12 млн. работни места. Постигането на по-дълъг работен живот ще изисква възможността да се добиват и развиват нови умения през целия живот.

Борба с бедността: 80 милиона души бяха застрашени от бедност преди кризата. От тях 19 млн. са деца. 8 % от работещите не са достатъчно платени, за да бъдат поставени над прага на бедността. Най-изложени на това са безработните. Действията по този приоритет ще изискват модернизирани и укрепване на нашите политики за заетост, образование и обучение и на системите за социална защита чрез увеличаване на участието в трудовия живот и намаляване на структурната безработица, както и повишаване на корпоративната социална отговорност сред бизнес общността. Достъпът до заведения за грижи за деца и грижи за други членове на семейството ще бъде важен в това отношение. Прилагането на набор от принципи относно гъвкавата сигурност и даването на възможност на хората да придобият нови умения за приспособяване към нови условия и потенциални промени в кариерата ще бъдат ключ към това. Ще бъде необходимо голямо усилие за справяне с бедността и социалното изключване и за намаляване на неравенството по отношение на здравето, за да се осигури, че всеки да може да извлече полза от растежа. С еднаква важност ще бъде нашата способност да посрещнем предизвикателството за поощряване на здравето и активността на застаряващото население, за да се позволи социална сплотеност и по-висока продуктивност.¹

За да бъде още по-конкретна, стратегията разграничава няколко дефинирани цели:

- заетост за 75 % от населението на възраст 20-64 години;
- инвестиции в научноизследователска и развойна дейност (НРД) в размер на 3 % от БВП на ЕС;

¹ Приоритетите са представени на обществена консултация, проведена от Комисията.

– постигане на целите “20/20/20” по отношение на климата / енергията (включително намаляване на емисиите с допълнителни 30 %, ако условията са подходящи);

– дял на преждевременно напусналите училище под 10 %; дял на младото поколение със завършено висше образование от най-малко 40 %;

– намаляване на броя на застрашените от бедност с 20 млн. души.

Тези цели са взаимосвързани и са от решаващо значение за цялостен успех. За да гарантира, че всяка държава членка ще приспособи стратегията към своето конкретно положение, Комисията предлага целите на равнище ЕС да бъдат превърнати в цели и в начини за тяхното постигане на национално ниво.

Комисията представя седем водещи инициативи за стимулиране на напредъка по всяка приоритетна тема:

– “Съюз за иновации” – има за цел да подобри условията за финансиране на научноизследователска дейност и иновации и да превърне новите идеи в продукти и услуги, които създават растеж и работни места;

– “Младеж в движение” – да подобри образователните системи и да улесни пътя на младите хора към пазара на труда;

– “Програма в областта на цифровите технологии за Европа” – да ускори развитието на високоскоростен достъп до интернет и да извлече ползи от наличието на единен цифров пазар за домакинствата и формите;

– “Европа за ефективно използване на ресурсите” – да премахне връзката между икономическия растеж и използваните ресурси, да подкрепи преминаването към нисковъглеродна икономика, да увеличи приложението на възобновяеми енергийни източници, да модернизира транспортния сектор и да стимулира енергийната ефективност;

– “Индустриална политика за ерата на глобализацията” – има за цел да подобри бизнес средата и да развие конкурентоспособност в световен план;

– “Програма за нови умения и работни места” – модернизиране на пазарите на труда, гражданите трябва да развият своите умения с цел повишаване на участието в трудовия живот;

– “Европейска платформа срещу бедността” – да гарантира социално и териториално сближаване и хората, живеещи в условията на бедност, да имат възможност да живеят достоен живот като представляват активна част от обществото.

Тези седем водещи инициативи ще породят задължения както за ЕС, така и за държавите членки. За да бъдат разрешени проблемите и постигнати целите на “Европа 2020” е нужна упоритост и твърдост в изпълнението на стратегията. Държавите трябва да положат много усилия, за да преборят безработицата, некачественото образование и вредните емисии в климата, да отворят нови пътища за младите хора в Европа. Темата за Европа 2020 и европейската перспектива за младите е особено

актуална, интересна и дава възможност за разговор по множество въпроси, вълнуващи хората. Съществен момент в стратегията е излизането от финансовата криза, завладяла целия свят. В близките 10 години Европа трябва да постигне сериозен напредък в конкретните области, споменати по-горе. Амбициозните намерения на ЕС предизвикаха доста разнообразни и противоречиви мнения. Неясните критерии, свързани с изпълнението на стратегията, провокираха германския канцлер Ангела Меркел да изпрати писмо със забележки до президента на Комисията Жозе Мануел Барозу. Няколко държави членки проявиха недоволство, че стратегията не отразява техните приоритети. От своя страна Барозу защитава своята идея с аргумента, че за разлика от Лисабонската стратегия в “Европа 2020” нещата са по-конкретни и систематизирани, целите са реалистични, а изпълнението зависи от държавите членки. За европейските граждани остава надеждата за по-добър живот, далеч от кризи и бедност. За да се постигнат амбициозните цели на стратегията, лидерството и отговорността трябва да се издигнат на по-високо ниво, отбелязва Комисията. Тя се ангажира методите на управление да бъдат подобрили, ангажиментите да се превърнат в конкретни практически действия (нещо, което според мнозина не се случи с Лисабонската стратегия). Европейската комисия ще наблюдава изпълнението, а Комисията ще оценява напредъка на страните членки в постигането на националните им цели в годишни доклади, които ще бъдат обсъждани от европейските лидери на Пролетния им съвет. Стратегията запазва водещата роля на Съвета да “насочва енергията”, защото, според Еврокомисията, там най-добре се управлява взаимозависимостта между страните членки. Изпълнителният орган на ЕС, от своя страна, ще излезе със специфични препоръки към отделните страни членки, както и с предупреждения в случай на неизпълнение на националните цели. “Преди всичко Европейският съюз трябва да си извади поуки от сегашната криза, да си даде сметка, че никоя страна не е в състояние да се справи сама с икономическите предизвикателства в глобализирания свят”, посочи Барозу при представянето на 10-годишния план на пресконференция в Брюксел.